

Розділ III

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК: 34.07

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-67-2-78-84>

Дерев'янку Богдан Володимирович,
доктор юридичних наук, професор
(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7408-8285>

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ ЯК НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ ОРГАН ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЮ КОМПЕТЕНЦІЄЮ

У статті на основі застосування порівняльно-правового методу проаналізовано окремі норми законів України «Про Державне бюро розслідувань», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Національну поліцію», «Про прокуратуру», «Про Службу безпеки України», на основі чого визначено місце Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) серед інших центральних органів виконавчої влади. На перший погляд здається, що існує конфлікт інтересів або конкуренція компетенції ДБР та окремих інших державних адміністративних та контролюючих органів, оскільки сьогодні близько двадцяти з них проводять оперативно-розшукову діяльність та здійснюють досудове слідство. Показано, що конкуренція в компетенції з прокуратурою в ДБР відсутня через здійснення першою не оперативно-розшукової діяльності, а нагляду за дотриманням законності службами й підрозділами, що проводять оперативно-розшукову діяльність (серед яких і ДБР), а фахівці ДБР мають повноваження на документування вчинення злочинів прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. ДБР та Національне антикорупційне бюро України (далі – НАБУ) можуть документувати та розслідувати злочини співробітників ДБР із компетенцією окремих підрозділів Служби безпеки України (далі – СБУ) та Національної поліції. Найвищу соціальну небезпеку становлять злочини, які документуються та розслідуються підрозділами СБУ; більшу високу небезпеку становлять злочини, які документуються та розслідуються підрозділами ДБР, а не Національною поліцією. Тому, виходячи з аналізу норм названих вище законів України, указано на можливість передачі матеріалів та/або кримінальних справ від підрозділів Національної поліції до підрозділів ДБР та СБУ і передачі матеріалів від підрозділів ДБР до підрозділів СБУ. Зважаючи на відносно невисоку граничну чисельність центрального апарату та територіальних управлінь ДБР (1500 осіб), а також на перші результати й активність їхньої роботи, зроблено висновок, що ДБР уже має

власну нішу в системі аналогічних центральних органів виконавчої влади й повинне виправдати витрати Державного бюджету на своє утворення та функціонування.

Ключові слова: Державне бюро розслідувань (ДБР); Служба безпеки України (СБУ); Національна поліція; Національне антикорупційне бюро України (НАБУ); прокуратура; конкуренція компетенції; оперативно-розшукова діяльність; досудове слідство.

Актуальність теми. Корупція є чи не найбільш ганебним соціально-економічним явищем сучасності, яке гальмує розвиток економіки та демократичних інститутів держави. Це явище більшою чи меншою мірою притаманне кожній державі світу. На жаль, Україна посідає найвищі місця у світі за рівнем сприяння корупції і, зрозуміло, найнижчі за рівнем та ефективністю боротьби з нею. Для мінімізації корупції та її наслідків протягом останніх років в Україні було утворено значну кількість органів, до компетенції яких належить профілактика та боротьба з корупцією загалом та окремими її проявами.

У підсумку ситуація з організацією боротьби з корупцією склалася таким чином, що в Україні кількість компетентних контролюючих органів виявилася чи не найбільшою серед держав світу; різноманітні державні органи мають однакову або схожу компетенцію й часто заважають один одному; з метою виправдати існування вказаних органів по боротьбі з корупцією їхні співробітники самі допускають корупційні та інші протизаконні деструктивні прояви, купуючи показники, приписки чи інші «результати» діяльності тощо. Українські реалії склалися таким чином, що держава зробила спробу подолати корупцію звичним для вітчизняної практики екстенсивним способом, тобто шляхом збільшення кількості органів та співробітників без урахування якості їхньої роботи. Була утворена значна кількість абсолютно нових для української управлінської системи державних органів. Серед них можна назвати й Державне бюро розслідувань. І саме відповідь на питання про необхідність чи безпідставність появи цього органу треба надати в статті. І зробити це уявляється доцільним через порівняння його компетенції з компетенцією інших державних контролюючих органів.

Закон України «Про Державне бюро розслідувань» було прийнято відносно недавно – 12 листопада 2015 року [1]. Тому сама діяльність ДБР викликає велику кількість суперечок, правовий статус цього органу є недостатньо дослідженим, його компетенція потребує порівняння та, можливо, уточнення.

Вітчизняні вчені дуже активно розпочали аналізувати норми названого вище Закону України та досліджувати правовий статус ДБР і компетенцію його співробітників. Загалом компетенцію різних органів виконавчої влади досліджували переважно юристи – фахівці з адміністративного та кримінального права, хоча в межах інших наук такі дослідження також проводилися. Одними з перших, хто підготував роботи з дослідження правового статусу ДБР, були вчені О. Р. Звоненко [2], В. В. Комашко [3], Є. Д. Скулиш [4; 5], Р. М. Труба [6], В. І. Цимбалюк [7], В. І. Чечерський [8], О. В. Шамара [9], О. М. Юрченко [10] та ін. В Одеській національній юридичній академії (ОНЮА) навіть було проведено наукову конференцію, присвячену перспективам діяльності ДБР [11]. Проте актуальності дослідження правового статусу ДБР ці та інші дослідження, як і проведення наукових заходів, не применшили. Відносна інноваційність такого органу, який раніше був відсутній в Україні, викликає порушення різних питань, пов'язаних із його діяльністю. У зв'язку з наведеним на основі проведення порівняльного аналізу компетенції ДБР та окремих інших державних контролюючих органів ціллю статті є визначення особливостей компетенції ДБР та його місця серед інших правоохоронних та контролюючих органів.

Отже, ДБР є новим контролюючим органом у системі правоохоронних органів України. У статті 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» ДБР визнано центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, що належать

до його компетенції [1]. Як відомо, сьогодні діяльність із запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів здійснюють численні державні органи. Аналогічну або в чомусь схожу компетенцію мають різні підрозділи, підпорядковані Міністерству внутрішніх сил України, СБУ, Міністерству оборони України, Генеральній прокуратурі України та іншим центральним органам виконавчої влади. Переважна більшість правоохоронних органів України працює одразу після відновлення державою незалежності в 1991 році. Аналогічні органи працювали в колишній Російській імперії та інших державах, до складу яких у різні часи входили українські землі. Тобто ці органи мають великий досвід, певні традиції в забезпеченні захисту інтересів держави та людей від правопорушень. Ними вже вироблені ефективні схеми роботи та взаємодії з різними органами та службами, суб'єктами господарювання, громадськими та іншими організаціями. Саме через довготривалість роботи між «класичними» правоохоронними органами відносно нечасто виникають суперечки та конфлікти стосовно конкуренції компетенції. Натомість поява нових органів такі суперечки породжує. З метою розмежування компетенції ДБР як нового державного контролюючого органу з наявними в Україні органами в Законі «Про Державне бюро розслідувань» наведено статтю 5 «Завдання Державного бюро розслідувань». Такими завданнями є запобігання, виявлення, припинення, розкриття й розслідування злочинів. Ці злочини поділено на 3 групи:

- учинені службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини 1 статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких належать до I–III категорій посад державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини належать до підслідності детективів НАБУ;

- учинені службовими особами НАБУ, заступником Генерального прокурора – керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів належить до підслідності детективів підрозділу внутрішнього контролю НАБУ;

- проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини), крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України [1].

Виконання окреслених завдань здійснюється всією вертикаллю посадових осіб і підрозділів ДБР на основі сполучення принципів єдиноначальності та погодження під час прийняття управлінських рішень у межах ДБР, на що вказувалося в науковій літературі [6]. Відмінність між процесуальним і матеріально-правовим (адміністративним) погодженням прийняття управлінських рішень полягає в їхніх правових наслідках: відсутність процесуального погодження має своїм наслідком протиправність (недійсність) прийнятого рішення, тоді як матеріально-правове (адміністративне) погодження не впливає на правомірність (дійсність) рішення особи. Засада єдиноначальності в діяльності ДБР за змістом містить в собі три елементи (ознаки): оперативність, безпосередність і персональність у прийнятті управлінських рішень [6, с. 236].

Виходячи з названих вище завдань, а точніше, із урахування категорій осіб, стосовно яких здійснюється робота ДБР, можна провести диференційне порівняння між цим новим органом та іншими органами виконавчої влади як тими, що встановлюють компетенцію інших, так і тими, що контролюють належне виконання своїх зобов'язань та відсутність зловживання правами. Тут зазначено службових осіб, які займають особливо відповідальне становище; осіб, посади яких належать до I–III категорій посад державної служби, суддів та працівників правоохоронних органів; службових осіб НАБУ, прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; військовослужбовців [1]. Інакше кажучи, перелік категорій потенційних підслідних у ДБР не надто великий. Хіба що категорія військовослужбовців дозволяє ДБР виконувати свої функції та надавати кількісні показники своєї роботи. При цьому стосовно переважної більшості категорій потенційних підслідних (за можливим винятком військовослужбовців та службових осіб НАБУ) застосову-

ється правило пріоритетності досудового розслідування цих злочинів детективами НАБУ. Тобто компетенцію ДБР та НАБУ законодавцем розмежовано на користь пріоритетності дій детективів останнього. Зрозуміло, що справи за злочинами, учиненими самими співробітниками НАБУ, розслідуються в досудовому порядку фахівцями ДБР.

У статті 5 «Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність» Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» перераховано всіх суб'єктів оперативно-розшукової діяльності України. Серед них є такі підрозділи: кримінальної та спеціальної поліції; оперативні, оперативно-технічні, внутрішнього контролю, забезпечення особистої безпеки ДБР; контррозвідки, військової контррозвідки, захисту національної державності, спеціальні підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю та інші СБУ; агентурної розвідки, оперативно-технічні, власної безпеки Служби зовнішньої розвідки України; Державної прикордонної служби України; управління державної охорони; оперативні підрозділи податкової міліції та підрозділи, які ведуть боротьбу з контрабандою органів доходів і зборів; органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України; розвідувального органу Міністерства оборони України; НАБУ [12]. Здійснення оперативно-розшукової діяльності органами та підрозділами, не названими в Законі, заборонено.

У Законі України «Про Національну поліцію» визначено основні обов'язки поліцейського (ст. 18), основні повноваження керівника поліції (ст. 22) і повноваження поліції (р. IV). І саме в розділі IV цього Закону повноваження поліції диференційовано на основні повноваження поліції (ст. 23), додаткові повноваження поліції (ст. 124) і повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення (ст. 125) [13]. Оскільки стаття 124 має бланкетний характер, указуючи, що виконання додаткових повноважень може бути покладене на поліцію виключно законом, і відсилаючи до ще більш спеціального закону, а в статті 125 названо специфічні, достатньо вузькоспеціалізовані та вторинні повноваження, покликані забезпечити можливість виконання поліцією своїх основних повноважень, то найбільша увага має приділятися саме основним повноваженням, зазначеним у статті 23. Їх згруповано в 30 пунктах. При цьому декілька перших пунктів носять загальний характер, покладаючи на поліцію широке коло завдань. А отже, компетенція ДБР та окремих підрозділів Національної поліції може перетинатися, вступаючи в конкуренцію. Найбільш широкими та максимально конкуруючими є повноваження поліції, за якими вона здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності (пункт 6) та здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону (пункт 26) [13]. Але якщо поліцейські виявляють, документують та розслідують різні злочини, скоєні різними особами, то спеціалісти ДБР документують і розслідують злочини, учинені певними посадовими особами. Можливо, тому в наведеному пункті 6 частини 1 Закону України «Про Національну поліцію» є приписка «у межах визначеної підслідності» [13]. Це означає, що оперативно-розшукову діяльність стосовно названих вище категорій потенційних злочинців можуть здійснювати як оперативні підрозділи поліції, так і ДБР. При цьому ДБР організовує таку роботу у випадку, коли достеменно відомо, що особа, стосовно якої наявні сигнали про вчинення злочинів, є службовою особою або військовослужбовцем. Підрозділи Національної поліції можуть організовувати проведення оперативно-розшукової діяльності як щодо таких осіб, так і щодо інших осіб або за фактом злочину. Але оскільки зобов'язання проведення оперативно-розшукової чи слідчої діяльності стосовно службових осіб або військовослужбовців покладено на ДБР, то після початку такої роботи підрозділом поліції закінчувати її можуть фахівці ДБР. Тобто взагалі розмежування компетенції між ДБР та підрозділами Національної поліції законодавцем проведено, хоча фактично конкуренція й перетинання компетенції між ними можливі під час організації та проведення оперативно-розшукової діяльності.

Можлива конкуренція в компетенції ДБР і прокуратури. Так, до системи прокуратури України серед інших входять військові прокуратури та Спеціалізована антикорупційна прокуратура. Згідно із частиною 1 статті 25 «Нагляд за додержанням законів органами,

що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство» Закону України «Про прокуратуру» прокурор здійснює нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, користуючись при цьому правами й виконуючи обов'язки, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Кримінальним процесуальним кодексом України [14]. Згідно з цією нормою, прокуратура у своїй діяльності пов'язана зі здійсненням оперативно-розшукової діяльності. Проте таку діяльність проводить не вона, а інші органи та служби в межах своєї компетенції. Прокуратура лише здійснює нагляд та забезпечує дотримання принципу законності. А тому тут не буде конкуренції в компетенції ДБР та прокуратури. Остання може та повинна контролювати дотримання фахівцями ДБР законів.

У частині 2 статті 2 «Завдання Служби безпеки України» Закону України «Про Службу безпеки України» зазначені завдання СБУ: попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру й безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління й економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [15]. Тобто боротьба з корупцією, організованою злочинністю також повною мірою покладається на підрозділи СБУ. Проте ці групи завдань є вторинними або додатковими в порівнянні із захистом державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного й оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпеченням охорони державної таємниці [15]. І найперше діяльність СБУ спрямовується на вирішення цих завдань. А завдання, що конкурують із завданнями ДБР, умовно можна назвати похідними. Тому вирішенням їх обидві служби можуть займатися паралельно. Проте якщо під час документування чи розслідування цих злочинів буде виявлено наявність загроз державному суверенітету, конституційному ладу, територіальній цілісності тощо, то після ДБР закінчувати документування чи розслідування може СБУ. У Законі «Про Службу безпеки України» є стаття 17 «Взаємодія Служби безпеки України з правоохоронними та іншими державними органами України», у якій хоча б у загальних рисах окреслено можливість взаємодії СБУ з Управлінням охорони вищих посадових осіб України, правоохоронними та органами доходів і зборів у порядку і на засадах, визначених законами, указами Президента України та прийнятими на їхній основі актами СБУ і відповідного відомства [15]. Якщо не брати до уваги використання застарілого ще з 2003 року терміна «відомство», то загалом сама наявність такої статті в Законі «Про Службу безпеки України» виглядає доречно. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» аналогічної норми не містить.

Висновки. На основі викладеного можна зробити висновок, що ДБР є новим центральним органом виконавчої влади зі спеціальною компетенцією. Основними формами роботи ДБР є оперативно-розшукова діяльність та досудове слідство. Крім ДБР, такі форми роботи застосовують близько двох десятків органів і служб у державі. Проте компетенція ДБР здебільшого не конкурує з компетенцією цих органів: прокуратура (зокрема й військові прокуратури та Спеціалізована антикорупційна прокуратура) здійснює нагляд за дотриманням принципу законності органами, які провадять оперативно-розшукову діяльність (у тому числі й ДБР), але сама таку діяльність не проводить. А з іншого боку, фахівці ДБР мають повноваження на документування вчинення злочинів прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Компетенція НАБУ розходиться із компетенцією ДБР, а їхні фахівці (детективи, слідчі та ін.) перехресно контролюють одні інших. Компетенція СБУ та окремих підрозділів Національної поліції може перетинатися й конкурувати з компетенцією ДБР. Однак групи злочинів, з якими має боротися СБУ, є більш складними та небезпечними, ніж аналогічні, з якими має боротися ДБР. Зворотньопропорційним є висновок стосовно груп злочинів, з якими борються ДБР та підрозділи Національної поліції. А тому, виходячи з проаналізованих положень декількох компетенційних законів України, первинні оперативні та слідчі дії стосовно конку-

руючої категорії державних службовців можуть розпочинатися та проводитися підрозділами Національної поліції, а пізніше переходити до компетенції ДБР. І так само ДБР може розпочинати, проводити або продовжувати роботу після підрозділів Національної поліції, а пізніше передавати її матеріали та результати за компетенцією підрозділам СБУ. З іншого боку, зважаючи на відносно невисоку граничну чисельність центрального апарату та територіальних управлінь ДБР (1500 осіб), а також на перші результати та активність роботи (згадаємо останню новину від 13 червня 2019 року, коли в ДБР розпочали розслідування щодо зловживання колишнім головою Конституційного Суду України службовим становищем під час перебування на посаді. Зрозуміло, що справу лише розпочато, і невідомо, чи є склад злочину чи правопорушення в діях колишнього керівника Суду, проте сам факт наявності резонансних справ виглядає позитивним) можна зазначити, що ДБР уже має власну нішу в системі аналогічних центральних органів виконавчої влади й повинне виправдати витрати Державного бюджету на своє утворення та функціонування. Найближчі наукові розвідки мають спрямовуватися на глибші порівняння компетенції різних державних органів та пошук механізмів удосконалення її складових.

Список використаних джерел

1. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст. 55.
2. Звоненко О. Р. Створення Державного бюро розслідувань (проблемні питання). Збірник тез доповідей студентів, аспірантів та здобувачів – учасників 73-ї звітної конференції Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, 25 квітня 2017 р., м. Одеса. Секція економічних і правових наук / ОНУ ім. І. І. Мечникова, ЕПФ; відп. ред. А. В. Смітюх. Одеса : Фенікс, 2017. С. 170–172.
3. Комашко В. В. Особливості організаційно-правових основ функціонування Державного бюро розслідувань як однієї з новел Кримінального процесуального кодексу України. *Вісник АМСУ*. Серія : «Право». 2014. № 1 (12). С. 132–138.
4. Скулиш Є. Д. Державне бюро розслідувань як спеціально уповноважений суб'єкт протидії корупції. *Вісник Національної академії адвокатури України*. 2013. № 3. С. 68–72.
5. Скулиш Є. Д. Проблемні питання створення Державного бюро розслідувань. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4. С. 205–215.
6. Труба Р. Єдиноначальність та погодження в реалізації окремих повноважень директора Державного бюро розслідувань. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 233–237.
7. Цимбалюк В. І. Функція досудового слідства в повноваженнях Державного бюро розслідувань та Національного антикорупційного бюро. *Право і безпека*. 2014. № 3. С. 160–164.
8. Чечерський В. І. Окремі проблеми нормативного регулювання статусу національного бюро розслідувань України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2015. Вип. 32. Т. 3. С. 145–148.
9. Шамара О. В. Державне бюро розслідувань як одна із новел Кримінального процесуального кодексу України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 5. С. 131–138.
10. Юрченко О. М. Національне антикорупційне бюро: перспективи діяльності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією*. 2014. № 2 (33). С. 69–73.
11. Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16 червня 2018 р., м. Одеса / редкол.: Г. О. Ульянова та ін. Одеса : Юридична література, 2018. 432 с.
12. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.
13. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
14. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2–3. Ст. 12.
15. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 38.

Деревянко Богдан Владимирович,
доктор юридических наук, профессор
(Донецкий юридический институт МВД Украины, г. Кривой Рог)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7408-8285>

ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮРО РАССЛЕДОВАНИЙ КАК НОВЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ОРГАН СО СПЕЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИЕЙ

В статье на основе применения сравнительно-правового метода проанализированы отдельные нормы законов Украины «О Государственном бюро расследований», «Об оперативно-разыскной деятельности», «О Национальной полиции», «О прокуратуре», «О Службе безопасности Украины», на основе чего определено место Государственного бюро расследований (ГБР) среди других центральных органов исполнительной власти. На первый взгляд кажется, что существует конфликт интересов или конкуренция компетенции между ГБР и отдельными другими государственными административными и контролирующими органами, поскольку сегодня около двадцати из них проводят оперативно-разыскную деятельность и осуществляют досудебное следствие. Показано, что конкуренция в компетенции с прокуратурой у ГБР отсутствует из-за осуществления первой не оперативно-разыскной деятельности, а надзора за соблюдением законности службами и подразделениями, осуществляющими оперативно-разыскную деятельность (среди которых и ГБР), а специалисты ГБР имеют полномочия на документирование совершения преступлений прокурорами Специализированной антикоррупционной прокуратуры. ГБР и НАБУ могут документировать и расследовать преступления сотрудников друг друга. На более конкурентными являются компетенция ГБР с компетенцией отдельных подразделений СБУ и Национальной полиции. Самую высокую социальную опасность представляют преступления, которые документируются и расследуются подразделениями СБУ; более высокую опасность представляют преступления, которые документируются и расследуются подразделениями ГБР, а не Национальной полицией. Поэтому, исходя из анализа норм названных выше законов Украины, указано на возможность передачи материалов и/или уголовных дел от подразделений Национальной полиции в подразделения ГБР и СБУ и передачи материалов от подразделений ГБР в подразделения СБУ. Несмотря на относительно невысокую предельную численность центрального аппарата и территориальных управлений ГБР (1500 человек), а также первые результаты и активность их работы, сделан вывод, что ГБР уже имеет свою нишу в системе аналогичных центральных органов исполнительной власти и должно оправдать расходы Государственного бюджета на свое создание и функционирование.

Ключевые слова: Государственное бюро расследований (ГБР); Служба безопасности Украины (СБУ); Национальная полиция; Национальное антикоррупционное бюро Украины (НАБУ); прокуратура; конкуренция компетенции; оперативно-разыскная деятельность; досудебное следствие.

Derevyanko Bogdan Volodymyrovych,
Doctor of Law, Professor
(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7408-8285>

NATIONAL BUREAU OF INVESTIGATION AS A NEW DEDICATED STATE AGENCY

The paper employs a comparative legal method to analyze certain provisions of the laws of Ukraine «On the National Bureau of Investigation», «On Law Enforcement Intelligence Operations», «On the National Police», «On the Prosecutor's Office», «On the Security Service of Ukraine», thus determining the place of the National Bureau of Investigation (NBI) among other central executive agencies. On the surface, it seems that there is a conflict of interest or competition between the competence of the NBI and other state administrative and supervisory agencies since today about 20 of them carry out law enforcement intelligence operations and pre-trial investigation. The paper shows that the prosecutor's office and the NBI do not have competition in the competence because the prosecutor's office does not carry law enforcement intelligence operations but oversees the compliance with laws on the part of the services and units engaged in law enforcement intelligence operations (including the NBI), and the employees of the NBI have the authority to keep records of committed crimes by prosecutors of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office. NBI and National Anti-Corruption Bureau of Ukraine (NABU) can keep records and investigate crimes committed by each other's employees. The most competitive is the competence of the NBI with the competence of individual subdivisions of the SSU and the National Police. Crimes that are documented and investigated by the SSU units represent the highest social danger; crimes documented and investigated there by the NBI units represent a higher risk as compared with that investigated by the National Police. Therefore, the analysis of the provisions of the above-mentioned laws of Ukraine indicates to the possibility of transfer of materials and/or criminal cases from the departments of the National Police to the units of the NBI and the SSU, and the transfer of materials from the subdivisions of the NBI to units of the SSU. Taking into account the relatively small number of employees in the central and regional departments of the NBI (1,500 employees), as well as the first results and activity of their work, it was concluded that the NBI already has its own niche in the system of similar central executive agencies and should justify the expenditures of the State Budget for staff training and functioning.

Key words: National Bureau of Investigation (NBI); Security Service of Ukraine (SSU); National Police; National Anti-Corruption Bureau of Ukraine (NABU); prosecutor's office; competition of competence; law enforcement intelligence operations; pre-trial investigation.

Надійшла до редколегії 15.06.2019